

ارزیابی اجمالی اقتصادی و اجتماعی پرورش ماهی در قفس در منطقه جنوبی دریای خزر

نگارش: عبدالحمید آذری

تعریف مسئله و اهمیت و موضوع:

کشور ایران با متوسط بارندگی حدود ۲۴۰ میلی متر در سال جزء کشورهای نیمه خشک دنیا محسوب می‌گردد. مشکل کمبود آب شیرین از گذشته بسیار دور در کشور ایران وجود داشته و همواره این کمبود به عنوان عامل محدود کننده توسعه کشاورزی، صنعتی و حتی اجتماعی مطرح بوده است و به نظر می‌رسد این مشکل در آینده ابعاد گسترده‌تری به خود خواهد گرفت. از طرفی سرعت رشد آبی پروری در دنیا در سی سال اخیر مدیون پرورش ماهی در قفس می باشد و در حال حاضر به عنوان سریع ترین مسیر در پاسخ به نیاز جهانی، بخصوص در کشور های در حال توسعه محسوب می گردد. در این میان ارزیابی اقتصادی و اجتماعی این صنعت از مسائل مهم توسعه آبی پروری محسوب می گردد.

امروزه استفاده گسترده تر از منابع خاک و آب غیر قابل استفاده برای کشاورزی، صنعت و بهداشت با امکان توسعه آبی پروری و بخصوص آبی پروری در قفس به عنوان یک راهکار مناسب برای تولید غذا و ایجاد اشتغال مطرح است. افزایش جمعیت و نیاز روز افزون بشر به منابع پروتئینی و همچنین محدودیت آب های شیرین جهت شرب و کشاورزی از یک سو و کاهش صید و ذخائر ماهیان وحشی از سوی دیگر، نیاز های جامعه کنونی را برای تامین بخشی از پروتئین حیوانی معطوف به محیط آبی و آبی پروری نمود.

روش اجرای یافته در عرصه و نتایج حاصل از بکارگیری :

تحقیقی در خصوص بررسی اجمالی اقتصادی و اجتماعی پرورش ماهی در قفس صورت گرفت که اطلاعات مربوطه از طریق آرشیوهای کتابخانه‌های و مصاحبه با کارشناسان ذیربط در حوزه معاونت آبی پروری سازمان شیلات ایران و ادارات تابعه و همچنین از حوزه موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور انجام شد. همچنین اطلاعات مربوط به مزارع فعال پرورش ماهی در قفس در منطقه جنوب دریای خزر جمع آوری و پردازش شده است. آن بخش از اطلاعات مرتبط با طرح های خصوصی اجرا شده در کشور نیز با استفاده از پرسشنامه و بررسی میدانی تکمیل شد. نتایج حاصل از استخراج اطلاعات پرسشنامه ای در دو سطح پرورش دهندگان و کارشناسان مورد بررسی قرار گرفت. آگاهی از دیدگاه پرورش دهندگان و مقایسه آنها با دیدگاه کارشناسان توانسته است تا به مقدار زیادی ابعاد پرورش ماهی در قفس را روشن نموده و در رسیدن به راه حل های مناسب آن ها را راهنمایی نماید. بررسی ها نشان داد که استفاده از قفس های شناور در منطقه جنوب دریای خزر با ریسک پذیری بالائی بدلیل تخریب در برابر امواج روبرو است. همچنین عدم امکانات موجود برای تعویض تور های قفس در یکسال سبب می گردد که جهت نیل به سود آوری بیشتر از بچه ماهیان کمتر از ۱۰۰ گرم با دوره پرورشی ۴ ماه استفاده گردد. با توسعه زیرساخت های این صنعت از جمله اسکله و تهیه بار مناسب و تاسیس مجتمع های پرورش، به میزان قابل ملاحظه ای از هزینه های تولید کاسته خواهد شد. در شرایط کنونی میزان سود خالص پرورش ماهی قزل آلائی رنگین کمان در یک دوره پرورش با احتساب استهلاک تجهیزات، حداکثر ۳۰ درصد سرمایه جاری مربوط به پرورش می باشد که در صورت صادرات محصول به خارج از کشور این میزان افزایش خواهد یافت. البته در حال حاضر تولید ماهی از هر قفس حدوداً ۱۵ تن (۶ کیلوگرم در متر مکعب) می باشد که با افزایش اعتماد پرورش دهندگان و کاهش ریسک تخریب تجهیزات تا ۲۵ تن با همین قفس های موجود قابل افزایش است .

عکس/عکس های شاخص از یافته:

شکل ۱: قفس های شناور